

ماهیت حقوقی ارائه خدمات بانکی مبتنی بر فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (blockchain)

تهیه و تألیف:

سید ابوالفضل موسوی فاضل

www.ketab.ir

انتشارات شنبلیلا

فهرست مطالب

مقدمه.....س

فصل اول: صنعت بانکداری ۱۹

۱-۱ خدمات بانکی.....۲۰

الف- خدمات پایه بانکی.....۲۰

ب- خدمات غیر پایه بانکی.....۲۰

ج- فرآیندهای زیر ساختی خدمات بانکی.....۲۱

۲-۱ بهره گیری از فناوری اطلاعات در بانکداری.....۲۲

۱-۲-۱ سیر تحول تکنولوژی اطلاعات در صنعت بانکداری.....۲۳

الف- دوره اول: اتوماسیون پشت باجه.....۲۳

ب- دوره دوم: اتوماسیون جلوی باجه.....۲۳

ج- دوره سوم: متصل کردن مشتریان به حساب هایشان.....۲۴

د- دوره چهارم: یکپارچه سازی سیستم ها و مرتبط کردن مشتریان با کل عملیات

بانکی.....۲۵

۲-۲-۱ تعریف و مفهوم بانکداری الکترونیک.....۲۶

۳-۲-۱ تعریف و مفهوم بانکداری هوشمند الکترونیکی.....۲۷

۳-۱ فرآیندهای اصلی و زیر بنایی مشترک در ارائه خدمات پایه بانکی و غیر پایه بانکی.....۲۹

۱-۳-۱ مبارزه با پول شویی.....۲۹

۲-۳-۱ شناسایی مشتری.....۳۱

۳-۳-۱ اعتبارسنجی مشتری.....۳۴

۴-۱ سیستم اطلاعاتی فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (بلاک چین).....۳۸

۱-۴-۱ سیستم های مدیریت اطلاعاتی.....۳۸

۲-۴-۱ تعریف فناوری فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (بلاک چین).....۳۸

۱-۴-۲ ارتباط هوش مصنوعی و فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (بلاک چین).....۴۰

۱-۴-۳ مزیت های فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (بلاک چین).....۴۱

۱-۴-۴ تفاوت فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (بلاک چین) با بلاک چین (رمز ارز).....۴۲

۱۰۷	۲-۳-۲-۲ قابلیت دسترسی زیر ساخت ها:
۱۰۷	۳-۳-۲-۲ اعتماد به فن آوری:
۱۰۹	۳-۲ سیستم اعتبارسنجی مبتنی بر بلاکچین
۱۱۱	۱-۳-۲ فرآیند سستی اعتبارسنجی
۱۱۲	۲-۳-۲ فرآیند اعتبارسنجی با بهره گیری از فن آوری بلاکچین
۴-۲	چالش ها و تهدیدهای استفاده از تکنولوژی در فرآیندهای زیر ساختی ارائه خدمات بانکی...
۱۱۸	
۱۲۱	۵-۲ فرصت های استفاده از تکنولوژی در فرآیندهای زیر ساختی خدمات بانکی
۱۲۲	۶-۲ ویژگی های کلیدی بهره گیری از فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (بلاک چین) در ارائه خدمات زیر ساختی بانکی
۱۲۵	۷-۲ روند مشترک در خدمات زیر ساختی متاثر از فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (بلاک چین)
۱۲۹	(قراردادهای بانکی مبتنی بر فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (بلاک چین))
۱۳۳	فصل سوم: بررسی قوانین ناظر بر مسئولیت های بانک در ارائه خدمات بانکی
۱۳۳	۱-۳ مسئولیت قراردادی بانک در قبال مشتری
۱۳۳	۱-۱-۳ قوانین و مقررات
۱۳۳	۱-۱-۳-۱ قوانین و مقررات عام
۱۳۷	۱-۱-۳-۲ قوانین و مقررات خاص
۱۳۹	۱-۳-۲ قراردادهای عقود بانکی
۱۳۹	۱-۲-۳ قراردادهای راجع به جذب سپرده
۱۴۰	الف- سپرده های قرض الحسنه
۱۴۳	ب- قرض الحسنه پس انداز
۱۴۴	ج- حساب جاری
۱۴۵	۲-۲-۱-۳ سپرده های سرمایه گذاری (کوتاه مدت، بلند مدت)
۱۴۷	۳-۲-۱-۳ اعطای تسهیلات
۱۵۰	۴-۲-۱-۳ قراردادهای بانکی راجع به اعطای تسهیلات
۱۵۲	۵-۲-۱-۳ تعهد به نتیجه و تعهد به وسیله در قراردادهای بانکی

۱۵۵.....	۳-۱-۲-۶ قراردادهای راجع به خدمات بانکی
۱۵۵.....	الف- پرداخت قبوض
۱۵۶.....	ب- خدمات حوالجات
۱۵۶.....	ج- اجاره صندوق امانات
۱۵۹.....	د- وصول اسناد
۱۶۰.....	ه- صدور ضمانتنامه
۱۶۴.....	و- اعتبارات اسنادی
۱۶۶.....	۳-۱-۳ نظریه مسئولیت مبتنی بر تقصیر
۱۶۷.....	۳-۱-۳-۱ نظریه مبتنی بر مسئولیت محض
۱۷۲.....	۳-۲ مسئولیت غیرقراردادی بانک در قبال مشتری
۱۷۲.....	۳-۲-۱ مسئولیت مدنی بانک در قبال عملیات بانکی
۱۷۲.....	۳-۲-۱-۱ سببده‌های قرض الحسنه
۱۷۲.....	۳-۲-۱-۲ مسئولیت بانک همان مسئولیت مقترض
۱۷۳.....	۳-۲-۱-۳ مسئولیت بانک در صورت عدم موجودی کافی
۱۷۴.....	۳-۲-۱-۴ مسئولیت مدنی بانک در سببده سرمایه گذاری (کوتاه مدت، بلند مدت)
۱۷۴.....	۳-۲-۱-۵ مسئولیت بانک همان مسئولیت وکیل در مقابل موکل
۱۷۵.....	۳-۲-۱-۶ مسئولیت بانک در بازپرداخت اصل وجوه سپرده
۱۷۶.....	۳-۲-۱-۷ مسئولیت مدنی بانک در قبال سایر عملیات بانکی
۱۷۷.....	۳-۲-۱-۸ تعهد بانک، همانند تعهد نماینده در مقابل اصیل
۱۷۹.....	۳-۲-۱-۹ دریافت و پرداخت قبوض آب، برق و
۱۷۹.....	الف- خطای کارمند
۱۸۰.....	ب- خطای ناشی از نقص دستگاه‌ها و سیستم بانکی
۱۸۲.....	۳-۲-۱-۱۰ حوالجات
۱۸۵.....	۳-۲-۱-۱۱ اعتبارات اسنادی
۱۸۷.....	۳-۲-۱-۱۲ وصول اسناد
۱۸۸.....	الف- مسئولیت بانک در صورت پرداخت وجه چک جعلی

- ۲۵۵..... ۲-۴-۴-۵ استاندارد سازی قراردادی
- ۲۵۷..... ۳-۴-۴-۵ رسمیت بخشی به تعهدات قانونی - نظارت تفسیری مفاد قانونی
- ۲۵۸..... ۴-۴-۴-۵ توافق بین طرفین مستعار
- ۵-۵ بررسی حقوقی اجزای قانونی قراردادهای بانکی مبتنی بر زنجیره اطلاعات بلوکی از منظر حقوق داخلی و بین الملل..... ۲۶۰
- ۲۶۰..... ۶-۵ زمان ارسال و دریافت داده پیام
- ۲۶۰..... ۱-۶-۵ اهمیت تشخیص زمان ارسال و دریافت داده پیام
- ۲۶۲..... ۲-۶-۵ معیارهای تشخیص زمان ارسال و دریافت داده پیام
- ۲۶۴..... الف: در حقوق ایران
- ۲۶۷..... ب- در مقررات بین المللی
- ۲۷۲..... ۳-۶-۵ مکان ارسال و دریافت داده پیام متضمن ایجاب و قبول
- ۲۷۲..... ۱-۳-۶-۵ اهمیت تشخیص مکان ارسال و دریافت داده پیام
- ۲۷۳..... ۲-۳-۶-۵ معیارهای تشخیص مکان ارسال و دریافت داده پیام
- ۲۷۳..... الف- در حقوق ایران
- ۲۷۴..... ب- در مقررات بین المللی
- ۴-۶-۵ بررسی حقوقی اجزای قانونی قراردادهای بانکی مبتنی بر زنجیره اطلاعات بلوکی از منظر حقوق داخلی و بین الملل..... ۲۷۶
- ۲۷۶..... ۱-۴-۶-۵ مفهوم ایجاب الکترونیکی
- ۲۷۹..... ۲-۴-۶-۵ مدت اعتبار ایجاب الکترونیکی
- ۲۸۳..... ۳-۴-۶-۵ آیا مخاطبان ایجاب الکترونیکی باید معین باشند؟
- ۲۸۶..... ۴-۴-۶-۵ مشروعیت موضوع ایجاب الکترونیکی
- ۲۸۹..... ۵-۴-۶-۵ زمان و مکان تشکیل قرارداد الکترونیکی
- ۲۹۰..... ۶-۴-۶-۵ نتایج تعیین زمان و مکان تشکیل قرارداد
- ۲۹۰..... الف- نتایج تعیین زمان تشکیل قرارداد
- ۲۹۱..... ب- نتایج تعیین مکان تشکیل قرارداد
- ۲۹۲..... ۷-۴-۶-۵ تعیین زمان و مکان تشکیل عقود غائبین

۲۹۴.....	۵-۶-۸ زمان و مکان ارسال و دریافت داده پیام‌ها
۳۰۰.....	۵-۷ عملکرد خدمات بانکی مبتنی بر بلاک چین
۳۰۰.....	۵-۷-۱ نتیجه گیری
۳۰۵.....	۵-۷-۲ مشکلات
۳۰۵.....	۵-۷-۳ پیشنهادات
۳۰۷.....	منابع و مأخذ

مقدمه

تغییرات فناوری منجر به ایجاد چالش‌ها و فرصت‌های جدید برای صنایع گوناگون می‌شود. عدم توانایی شرکتها در منطبق ساختن مدل کسب و کار خود با این تغییرات حتی ممکن است منجر به خروج آنها از بازار شود. بنابراین ارزیابی دقیق پیامدهای فناوری‌های جدید بر روی مدل‌های کسب و کار صنایع گوناگون اهمیت فراوانی دارد.

فناوری بلاکچین یکی از مهمترین روندهای فناوری در سال‌های اخیر بوده است.

در حال حاضر، با انفجار داده‌ها مواجه هستیم و هر یک از کسب و کارها، حجم قابل توجهی از داده‌ها را در دل خود می‌پروراند. با این حال، به دلیل اینکه هر کس داده‌های خود را شخصا مدیریت می‌کند و ارتباط درستی بین این پایگاه‌های داده مستقل برقرار نشده، هنوز کارایی چندانی نیز حاصل نشده است. برای برقراری ارتباط بین این داده‌ها، عناصر و عوامل شخص ثالث بسیاری نیاز هستند تا این داده‌ها را ارسال و دریافت کرده و با ترکیب شان با یکدیگر، آنها را قابل استفاده کنند. در مقابل، بلاکچین این قابلیت را دارد تا مدل‌های ترکیب و تلفیق مدرنی ارائه دهد که می‌توانند فرایندها را بسیار کارآمدتر کنند، چرا که در دنیای امروز، این ترکیب و تلفیق‌ها، اتصالات و تعاملات، بخشی لاینفک از فرایندهای تراکنشی هستند.

فرصت استثنایی و بلندمدتی که پیش روی بانکها قرار دارد این است که سیستم‌های عملیاتی، ریسک مالی خود را با پلتفرم‌های داده مشترک مبتنی بر بلاکچین جایگزین کنند. این امر می‌تواند باعث ایجاد اختلال در بسیاری از زیرساخت‌ها و فرایندهای بانک‌ها شود. ولیکن با توجه به اهمیت این موضوع که به زودی اتفاق خواهد افتاد ماهیت حقوقی استفاده از فناوری زنجیره اطلاعات بلوکی (بلاک چین) در ارائه خدمات بانکی بسیار مورد اهمیت است و اینکه اساساً آیا قوانین فعلی نظام حقوقی ایران ناظر بر خدمات بانکی در صورت استفاده از تکنولوژی بلاکچین نیز کارایی لازم را داشته و یا اینکه نیاز است مقرراتی را تدوین و یا تصویب نمایند؟ قراردادها به عنوان مبنای مسئولیت بانک‌ها در ارائه خدمات در صورت